

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkerên hemû welatan yekbîn!

Günün görevi: Kiran kırana demokrasi savaşı!

Yıl:11, Sayı:264, 6 Ağustos 1984

SAVAŞ ÜZERİNE

Ayla Antepli

Bu yazı, İran-İrak savaşının özünü, nasıl olup da yıllardır kilitlenip kaldığını daha iyi anlamak için yapılan çalışmanın parçasıdır. Ama yalnızca İran-İrak savaşını değil, genel olarak savaşı, özel olarak yerel savaşları daha iyi anlamaya yardımcı olacak bilgiler taşıyor.

— I —

İran-İrak savaşının Marksist bir açıklaması neden yapılmadı?

İran ile Irak arasında 4 yıldır süren savaş, başından beri taşıdığı bir özellik olan uzun durgunluk tıkanıklık, ya da kilitlenme dönemlerinden birine daha girmiş durumdadır.

İlk bakışta bu durgunluk ya da kilitlenme bütünüyle askerseldir: Her iki tarafın da yanlış hesaplamaları, "uygulanamaz hale gelmiş stratejisi" vb.

Ancak kilitlenmenin kökü gerçekte bundan çok daha derinlere gitmektedir. Yalnızca birbirine girerek kilitlenmiş iki ordu değil, aynı zamanda stratejileri tıkanmış olduğu halde ordularını cephede tutan iki devlet söz konusudur.

Bir kopukluklar zinciri

Bundan önce yayınlanan yazılarımızda, hem İran ile Irak arasında bu savaşın patlamasını, hem de bu denli uzun süren kilitlenmeyi açıklamak için ortaya atılan çeşitli "açıklamalar"a değinmiştik.

Bütün bu açıklamaların ortak noktası şudur: Onlar hem savaşın, hem de tıkanıklık ve kilitlenmenin nedenini bu iki devletin doğasının ve siyasetlerinin dışında bulmaktadırlar: Ya Humeyni ve Saddam Hüseyin'in kişiliklerinde, dinde ya da salt batı emperyalizminin komplolarında.

Özellikle komünist hareketin, savaşın bilimsel ve Marksist bir açıklamasını yapmakta yetersiz ve isteksiz kalışı, bu savaş, onun nedenleri ve izlediği gelişme çizgisi ile onu sürdüren iki devletin doğaları ve siyasetleri arasındaki bağı kabullenme konusunda özel gönülsüzlüğünü yansıtmaktadır.

Öte yandan bu tutum, uluslararası ilişkiler ve savaşın doğası sorununa ilişkin olarak genel teorik bir karışıklığı da yansıtmaktadır. Örneğin, büyük emperyalist güçler dışında kalan ülkelerin dış siyasetlerini söz konusu devletin karakterinden ve onun iç politikasından ayrı olarak ele almak oldukça alışılmış

bir yaklaşımdır.

Böylece faşist bir devlet ilerici, barışsever ve anti-emperyalist olabilmektedir!

Bu yaklaşım, bağımlı, "üçüncü dünya" ülkelerinin ya da "gelişmekte olan" ülkelerin emperyalizme karşı birlik olmaları gerektiğini, eğer birlik değilse bunun ya bir yanlış ya da bir çarpıklık, onlara emperyalizm tarafından dayatılan birşey olduğunu düşünmenin hem bir parçası, hem de bir ürünüdür. Emperyalizme karşı birlik olmamak, onların "doğal" ya da "temel" çıkarlarına aykırı düşen birşey olarak düşünülmektedir.

Eğer herhangi bir "üçüncü dünya" ülkesi, "gelişmekte olan" bir başka ülkeyle savaşa girerse, bu kesinlikle "emperyalizme yarayan" fahiş bir "hata" olmaktadır.

"Üçüncü dünya"daki yerel savaşlara bu tür bir yaklaşım, emperyalizme büyüyen kapitalizm altında savaşın kaçınılmaz olduğunu yadsıyan düşüncenin "mantıksal" uzantısıdır.

Yerel savaşlara bu yaklaşım, ayrıca daha temel bir çarpıtmanın, "üçüncü dünya" ülkelerinde kapitalizmin gelişmesini ya bütünüyle yadsıyan, ya da eğer kapitalizmin geliştiğini yadsımıyorsa onun klasik gelişme yasalarının artık yürürlükte olmadığını ileri süren bir çarpıtmanın ürünüdürler. Kapitalizm, burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf savaşımını "artık" geliştirmemekte, ön plana çıkarmakta, devrimci durumlar yaratmamakta, emperyalizmi ve savaşı doğurmamaktadır.

Bu tanımlamalara bir "fikir" daha eklenirse zincir bütünlüktedir: Teori artık şeyler, olgular, olaylar arasındaki iç bağları, ilişkileri bulma ve açıklama amacına yönelik değildir. Tersine o, şeyler arasında gizli bağımsızlıkları, kopuklukları, ilişkisizlikleri "bulma" ve "açıklama" amacına yöneltilmiştir!

Bu yazıda savaş konusuna, özellikle de sınırlı yerel savaş konusuna, yerel savaşlarla genel dünya savaşı arasındaki bağa bir göz atacağız. Bunu yaparken Ortadoğu'daki savaşa özel dikkat göstereceğiz. Konu dünyanın tam da bu yöresinde ve ivedi olmaktadır. Burada yerel bir savaşın genel bir savaşa dönüşme tehlikesi en büyüktür.

Konuya savaşın klasik, bilimsel çözümlenmesinin en temel noktalarını yeni-

den ele alarak gireceğiz. Bu yalnızca bizim İran ve Irak arasındaki savaşı anlamamıza yardımcı olmayacak, aynı zamanda sınıf savaşımı, devlet, kapitalizm, emperyalizm ve günümüzde savaş arasındaki ilişki ve bağları, teorinin görevinin hâlâ bunları ortaya çıkarmak olduğunu gösterecektir. Ayrıca bu, kopukluklar zincirinin halkalarını birarada tutan zankı da ortaya çıkaracaktır: Sınıf savaşımından, devrimden, Marksist ilkelere ve çözümlenme yöntemlerinden yüz çevirme:

Yazımızın ikinci bölümünde "sınırlı" ve "yerel" savaşlar sorununa eğileceğiz. "Sınırlı" savaş sorununu daha çok genel planda ele alacağız, dikkati asıl "yerel" savaşa toplayacağız:

Bu, bugün, dünyada, komünist hareket de içinde olmak üzere geniş biçimde tartışılan bir sorundur. Bu şaşırtıcı değildir. Çünkü şu anda dünya ülkelerinin yaklaşık dörtte birini içine alan, bu tür en az 40 savaş sürmektedir. Ayrıca bütün bu savaşların "üçüncü dünya"da, ya da "güney" ülkelerinde yer alıyor olması da şaşırtıcı değildir. Bunlara gösterilen ilginin ana nedeni, bu savaşların "yerel", "sınırlı" kalmaması tehlikesinden kaynaklanmaktadır. Özellikle İran-İrak savaşı kendi yerel çerçevesini aşma tehlikesini getirmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana, yani kırk yılı aşkın bir süredir, savaş, kendisini topluma iki biçimde tanıttı:

Birincisi Sovyetler Birliği ile Batı, öncelikle de ABD arasında bir nükleer savaş tehlikesidir. Bu, pratikte, şimdi karşılıklı yoketme araçlarına "ulaşan", dünyanın da ötesinde uzaya sıçrayan eşi görülmemiş bir silahlanma yarışı biçimini aldı.

İkinci biçim gerçekte son kırk yıldır büyük ölçekte yaklaşık 150 örneğini gördüğümüz yerel savaşlardır. Çok açıktır ki savaşın bu ikinci biçiminin birinciye dönüşme tehlikesi insanlığı yakından ilgilendiren bir konudur.

Yerel savaşlar, özellikle komünist hareket içinde çarpıtma konusu oldukları için de büyük önem taşımaktadırlar.

Son bir noktayı daha belirtelim: Özellikle burjuva, kapitalist devletler arasındaki yerel savaşlar sorununa eğileceğiz. Çünkü işlerin çetrefilleşmeye baş-

ladığı yer burasıdır. Yerel bir devrimin yerel bir devrimci savaşa (Vietnam, Angola, Nikaragua, El Salvador örneklerinde görüldüğü gibi) dönüşmesi söz konusu olduğunda, sorun çok daha açıktır.

— II —

Savaş nedir?

Marks, Engels ve Lenin'in kabul ettiği ve geliştirdiği klasik savaş tanımı, ilk olarak Alman generali Clausewitz'in *Savaş Üstüne* adlı kitabında yapıldı. 1832'de yayınlanan kitaptaki tanımın üç temel unsuru vardır:

1. En basit anlatımıyla savaş, bir şiddet eylemi, bir güç denemesidir.

"(Her iki taraf — İ.S.) fiziksel güç kullanarak, öteki tarafı kendi iradesine boyun eğmeye zorlar. Her iki taraf düşmanını ezerek, daha fazla direnç gösteremez duruma getirir.

"Bu nedenle savaş, karşı tarafı irademiz altına alma amacı taşıyan bir şiddet eylemidir." (Clausewitz, *Savaş Üstüne*, Penguin Yayınları, İng. basım, 1968, s.101)

2. Açıktır ki bu şiddet, bir tarafın öteki tarafı kendi iradesine bağımlı kılma amacına ulaşmak için kullanılan bir araçtır. Devletlerin kullandığı, devletlerarası ilişkilerde kullanılan bir araç olduğu için de savaş, *siyasal bir eylemdir, siyasal bir araçtır*.

3. Savaş, siyasal bir organın (devlet) siyasal amaçlar için kullandığı bir araç olduğundan, "siyasetin başka araçlarla devamıdır."

"Savaş siyasetin başka araçlarla devamıdır." Savaşın bu klasik tanımına ilişkin olarak şu noktalara dikkat çekmekte yarar vardır:

a. Savaş devletler arasında bir ilişki, bir rekabet biçimi, devletler arası ilişkilerde "en üst yargı biçimi" olduğundan, devletler, devletler arası rekabet var oldukça savaş da en azından potansiyel olarak varolmaya devam edecektir. "Devlet siyaseti, içinde savaşın geliştiği döl yatağıdır." (Clausewitz, *agy*, s.203)

b. Savaş, siyasal bir ilişki olduğundan, savaşı siyasal ilişkiden, devletten kopuk olarak düşünen her görüş, savaşı

tümü boyunca süren uzun sürüncemeli çıkmazın da, İran-İrak Savaşı'ndaki sürüncemeli çıkmazın da sırrı buradadır. Bu nedendir ki iki savaş sık sık karşılaştırılıyorlar.

— III —

Sınırlı yerel savaşlar

Daha Reagan yönetimi "sınırlı nükleer savaş"ın olabilirliğini ve hatta elverişliliğini(!) kanıtlamaya kalkışmazdan da önce, savaşı iki farklı kategoriye ayıran eğilim doğmuştu: "Sınırlı", "yerel" savaş ve "topyekün" nükleer savaş ya da dünya savaşı.

Böyle bir ayırım teorik olarak yanlış ve pratik olarak tehlikelidir. Bu, Marks'ın çok önceden işaret ettiği bir olguyu, "yerel" ya da "sınırlı" bir savaşı "saptanmış sınırların" dışına iten, onu "büyük" savaşa dönüştüren "durdurulamaz diyalog" gözlerden gizliyor. (Marks-Engels, *agy*, c.14, s.289). Öyle bir görünüme yaratıyor ki sanki yerel ya da sınırlı savaşlar, "güvenilir", "rahatça yönlendirilebilir" savaşlardır!

"Yerel" savaşlar böyle olmadığı gibi, teorik olarak bakıldığında her savaşta sınırlamalar vardır. Bu açıdan savaşın üç tür sınırlandırmasını ayırdedebiliriz:

— Doğası gereği savaşın yapısında varolan sınırlamalar.

— Özel bir siyaset olarak sınırlı savaş siyaseti.

— "Yerel" savaş.

Savaşın doğası gereği taşıdığı sınırlılıklar nedir?

Savaş, siyasetin başka araçlarla devamı olduğuna göre, bu tanım gereği iki tür sınırlama olabilir. Biri araçlardan, öteki siyasetten kaynaklanan sınırlamalar.

Bir kez, savaşı yürütmek için gerekli araçların sınırlaması vardır. Clausewitz, bu araçları üç grupta topluyor: Ordular (silah ve insan olarak), ülke (genişlik, nüfus, ekonomi olarak) ve bağlaşıklar.

Bu sınırlamalara ilişkin sayısız noktalar sıralanabilir. Bu üç etkenin de niceliği ve niteliği önemlidir. Nicelik açısından büyük küçüğü, nitelik açısından ileri geriyi yenme şansına daha çok sahiptir. Sonra tüm araçlar, aynı anda tümü birlikte kullanılamazlar. Bu bir sınırlama değildir.

"Üçüncü dünya" denen ülkeler, bir de bağımlılık nedeniyle sınırlamayla karşı karşıyadırlar. Onların yürüttüğü savaşların, bu bakıma çifte sınırlaması vardır.

Dolayısıyla, bir savaş uzadıkça savaş araçları açısından sınırlamalar da artar. Bağımlılığın getirdiği sınırlamalar tüm ülkeye yayılır.

Sınırlamaların aritmetik hesapları alt-üst ettiği bir istisna vardır. ABD'nin Grenada'yı işgali gibi koca bir devin küçük bir ülkeyi işgalini dışarıda tutarsak, bu istisna da devrimci savaştır. Devrimci savaşta tüm halkın katılımı, coşkusu, morali, özverisi öyle yüksek bir düzeye ulaşır ki düşmanın teknolojik üstünlüğünü allak bullak eder. Vietnam buna örnektir.

Tanım gereği bir sınırlama araçlardan kaynaklanıyorsa, öteki sınırlama da siyasetten kaynaklanır demistik. Şimdi buna bakalım.

Genel düzeye siyaset savaşın amacını, zamanlamasını, çapını, uzunluğunu ve nasıl yürütüldüğünü belirler. Burada şu noktalara dikkati çekelim:

1. Savaşları karakterine göre ayırırken, bu ayırımı, savaşları doğuran itici siyasal nedenler ve içinden çıktığı koşullar belirler.

2. Savaş bir tarafın iradesini öteki tarafa dayatmaya yönelik bir şiddet eylemi olduğuna göre irade gücü büyük önem taşır.

3. Savaş öyle bir süreçtir ki, başlangıçtaki siyasal amaç bu süreç içinde değişikliklere uğramak durumundadır.

4. Bir olasılık da savaş sürecinde kullanılan araçların amaçla olan bağı giderek yitmesidir. Topyekün nükleer savaş buna bir örnektir. Aşırı güç kullanımı "kesin karşılıklı yokolma" (mutual assured destruction — MAD) getirir. Yine de böyle bir nükleer savaş bile zaman ve yer açısından sınırlıdır.

Özel bir siyaset olarak sınırlı savaş siyaseti

Doğası gereği savaşta sınırlamalar ile bilinçli bir siyaset olarak sınırlı savaş arasında fark vardır. Yukarıda, "yarım yamalak savaş"ların gericileşmiş, eskimiş, iflas etmiş burjuva devletlerine özgü tipik savaş biçimi olduğunu söylemiştik. Burjuva devletin bu karakterinden ötürü sınırlı olan savaşlara üç örnek verelim.

Birincisi, sermayenin büyümesinin burjuvaziyi sermaye ihracına yönelttiğini görmüştük. Emperyalist yayılma, özellikle dünyanın gelişmemiş bölgelerinde sömürgeler edinme, *koloniler kurulması*, askersel işgallerle, devlet ve halklara karşı savaşlarla olur.

Bu savaşlar birçok açıdan sınırlıdır: Doğrudan doğruya yalnızca emperyalist burjuvazinin çıkarlarına hizmet edenler, savaş alanı "anavatan"ın çok uzağındadır. Ordunun ancak "anavatan"ın dışına gönderilen parçası savaşla yüzyüze gelir. Emperyalist gücün askersel üstünlüğü yerel devlet ve halkların direnme yeteneğini kısıtlar.

Özetle, emperyalist ülke açısından bu tür savaşlar, halkın yığınsal desteğini gerektirmez, ülkenin bütünü ve kaynaklarının tümünü sınava çekmez.

İkincisi, eğer 1870 sonrası Avrupası'na bakarsak, burjuva devletlerinin kendi aralarındaki çatışmalarda giderek artan oranda yeni bir savaş türüne, "düşük frekanslı" diyebileceğimiz bir savaş biçimine başvurduklarını görürüz.

Burjuva devletler, güçlerini savaş alanlarında denemek yerine birbirlerinin potansiyel savaş gücünün karşılaştırmalı hesabını yapmak yolunu tuttular. Tehditler, küçük çatışmalarla küçük küçük avantajlar edinme gibi yollara başvurdular. *Silahlanma yarışında ve militarizmi hızlandırmada* birbirlerinin önüne geçmeye çalıştılar.

Üçüncü örneğe gelince, bu da Marks'ın

"yeni kotarıma yerel savaşlar" dediğidir. Bunun üzerinde biraz duralım.

"Yeni kotarıma yerel savaşlar"

İlk bakışta "yerel savaş" terimi belli bir savaşı anlatmada çok yararlı gibi görünüyor ama bir savaşı yerel yapan etkenleri vb. dikkate almadan kullanmak, "sınırlı savaş" kavramında olduğu gibi tehlikeler içermektedir.

Bir kez, dünya ekonomisinin, haberleşme ve ulaşımın, vb. gelişmesi dünyayı giderek "küçültüyor". Siyaset de yoğunlaşmış ekonomidir. Ülkeler arasındaki siyasal ilişkiler, ülkelerin dünya hiyerarşisindeki yerinden kopuk olarak yürüyemez.

Devrimci savaşları bir kenara bırakırsak genelinde yerel savaşlar, bu hiyerarşideki "yüksek otoritelerin" izni olmadan yürüyemez ve yürüdüğünde bu otoritelerin bıraktıkları "dar sahnede" yürür.

İkincisi, yine devrimci savaşları dışarıda bırakırsak, yerel savaş, dünyanın emperyalist paylaşım ve yeniden paylaşımının bir ürünü, yansıması ve aracıdır. "Göreceli olarak barışçıl" dönemlerde küçük yerel sorunları çözmek ve "karşılıklı anlayış" çerçevesinde kullanılan bir araçtır.

Bu, emperyalist ülkelerin dışarıda yürüttükleri küçük "özel" savaşlarda en iyi açığa çıkıyor. Örneğin, dünyanın ilk paylaşımı, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da sayısız yerel savaşlar yoluyla da gerçekleştirilmişti. Bu savaşlar "karşılıklı bir anlayış" çerçevesinde, herkesin "kendi" alanında yürüyordu ve bu "anlayış" sürdüğü sürece "yerel" kalıyordu.

Üçüncüsü, yerel savaş üzerinde çok fazla konuşulduğu ve kavram, bir doktrine, bir teoriye dönüştürüldüğü bir sırada Marksistlere en azından şu görev düşer: "Savaşın yerelleştirilmesi" doktrininin ve "yerel savaş" sloganının yakın tarihte oynadığı rolü araştırmak ve sorgulamak.

"Yerel savaş"ın bir slogan olarak öne sürüldüğü, bir strateji olarak öğüt verildiği ve "kötünün iyisi", genel "topyekün" savaşa göre çok daha iyi bir alternatif olarak sunulduğu en az üç dönem olmuştur.

İlk dönem, 19. yüzyılın ikinci yarısıydı. Yukarıda sözünü ettiğimiz küçük "özel" yerel savaşların yanısıra, yerel savaşlar Avrupa'da statükoyu koruyucu bir strateji olarak benimsenmiş ve uygulanmıştı.

Bunu Yürükoğlu yoldaşımız *İşçinin Sesi*'nin 162-163. sayısında yazdığı yazıda şöyle dile getiriyor:

"O tarihlerde sınır komşularına orantılı olarak iyice güçlenen Çarlık Rusyası, Boğazlar ve Balkanlar yoluyla Akdeniz'e inmek istiyordu. Böylece petrolle Avrupa'nın arasına girecek, stratejik olarak da tüm Avrupa'yı avucuna alacaktı. Bu amaca ulaşmak için en kestirme yol, çürüyen Osmanlı devletinin ortadan kaldırılması ve paylaşılmasıydı. Bunu sağlamak için Çarlık Rusyası bir yandan sürekli olarak Osmanlılarla savaşıyor, bir yanda 'Slavların kurtarıcısı' rolüyle Balkanlara sarkıyor, öte yandan da Osmanlı devletinin ortadan kaldırılması isteğiyle ardarda Avrupa devletlerine başvuruyordu. Rusya'nın hesabını iyi gören Avrupa devletleri ve özellikle dünyanın o dönemdeki 'sorumlusu' İngiltere ise tam tersine statükonun korunmasını istiyorlardı. Tüm dış siyasetlerini statüko ilkesine dayandırmışlardı. Büyük Slav komşunun etkinliğinde küçük Balkan devletleri de, yeri Rusya tarafından doldurulacak bir Osmanlı boşluğu da Avrupa'nın işine gelmiyordu. Osmanlı devletinin 'hasta adam' olarak o denli uzun yaşayabilmesinin sırrı Avrupa'nın bu tutumundandır." (R. Yürükoğlu, *İşçinin Sesi*, sayı 162-163).

Ciddi bir savaş statükoyu bozacağı için yerel savaş ana biçim oldu ve tamamen gerici bir rol oynadı.

"Yerel savaş"ın bir slogan, strateji ve genel savaş alternatif olarak ileri sürüldüğü ikinci dönem 1930'lardır.

"Savaşın yerelleştirilmesi" doktrini Hitler Almanya'sının saldırgan yayılmacı stratejisinde önemli bir etkendi. Hitler'e göre, küçük çatışmalar çıktığı zaman, iki ülkenin dışındakiler soruna karışmayarak "barışa" daha büyük hizmet görürlerdi. Bu doktrin amacı, Nazi Almanya'sının "adil ve eşit karşılaşmalar"la Orta Avrupa'nın küçük ülkelerini bir bir yutmasıydı.

Bu dönemde Hitler Almanyası, Çekoslovakya'yı, Mussolini İtalya'yı Etiyopya'yı işgal etti ve İspanyol faşistleri de Cumhuriyet'i kana buladılar. Hep bunlar "savaşın yerelleştirilmesi" adına oldu.

Üçüncü dönem daha yakındır. Özellikle Vietnam savaşından bu yana, sınırlı ve yerel savaş, sosyalizme ve devrime karşı Amerikan stratejisinin temel parçasıdır.

Bunun stratejide ağırlık kazanması "Nixon Doktrini"nden "Carter Doktrini"ne dek uzanır.

Nixon, yerel güçlerin Amerikan desteği ve askeri yardımıyla ama Amerikan kanı dökülmeden "kendi" savaşlarını yapmalarını önerdi. Bu, Vietnam savaşında ABD'nin başarısızlığına karşı bir tepkiydi. Önce o savaşı "Vietnamlaştırdılar", ardından ise çeşitli bölgelerde İran gibi yerel jandarmalar besleme yoluna gittiler.

Carter, ABD silahlı güçlerinin doğrudan kullanılması ve örneğin Çevik Kuvvetler kurulması tehdidini getirdi. Bu da İran devrimine tepki ve Nixon Doktrini'nin o bölgede başarısızlığının bir sonucuydu.

Reagan yönetiminin stratejisi ikisinin bir bileşimidir. Ancak buna bir de "sınırlı nükleer savaş" boyutu eklenmiştir.

Açmaz aynıdır ve en iyi Kissinger tarafından dile getirilmiştir. "Devrimci bir dönemde yaşadığımızdan kuşku duyulamaz" diye söze başlayan Kissinger, devlet ilişkilerinin gerçekten uluslararasılaştığı bir dönemde çok sayıda devrimin birarada olmasından yakınıyor ve bu koşullarda görevin, "ulusal felakete yol açmayacak savaşlar yürütmeye olasılığını elde etmek" olduğunu söylüyor. (*Kissinger's Grand Design*, Washington 1978, s.34, 43)

Açıktır ki, bugün yerel savaş yine statükoyu korumanın, devrimleri boğmanın bir aracı olarak ortaya çıkmıştır. Aynı ölçüde açıktır ki boğulmak istenen devrimciler "üçüncü dünya" denilen ülkelerde olmakta ya da olma olasılığı taşımaktadır.

Yerel savaş hakkında belirtilmesi gereken *dördüncü* bir nokta da "tarafsızlığa" ilişkindir.

Tarafsızlık, ya savaş sırasında daha güçlü olanın "elini özgür kılma" isteğini ya da daha zayıf olan gücü desteklemede bir isteksizliği dile getirir.

Peki ama, savaşın tarafların üç aşığı, beş yukarı eşit güçte olduğu, iki tarafın da karar verici bir utkuyu kazanacak halde olmadığı bir yerel savaş durumunda "tarafsızlık" nasıl oluyor?

Bu kez de "tarafsızlık", iki tarafın birbirini "tarafsız" güçlerin çıkarına tüketmesine rıza göstermekle eşanlamalı oluyor. İran-İrak savaşının yerelleştirilmesinin ve bölgedeki diğer ülkelerin "tarafsızlığı"nın ardındaki sır işte budur.

Marks, Avusturya ile Fransa arasında patlak veren bir yerel savaşta Prusya'nın "tarafsız" kalmasıyla ilgili olarak, 1839'da şöyle yazıyordu. Birkaç küçük değişiklik bu, İran-İrak savaşında Türkiye'nin tarafsızlığının tam bir anlatımı olabilir:

"... İngiltere bir tarafsız(!) olarak geri planda kalırken, Avusturya ve Fransa, çarpışan taraflar, şimdilik İtalya'da 'yerelleşen' savaşa birbirlerini tüketecekler. Tarafsızlar birbirlerini felç ettiler ve savaşın da elleri bağlandı, çünkü onlar yumruklarını kullanmak zorundalar. Birinciler ve diğerleri arasında Prusya... 'tamamıyla tarafsız ve özgür' yüzüp duruyor. Ortadaki adam her zaman aşırılarından daha kazançlı çıkıyor... Fransa Prusya'nın Avusturya adına arabuluculuk yapıp yapmadığını, Avusturya ise

1945'den günümüze kadar dünyadaki yerel savaşlar

